

فصل ششم

مقاله نویسی

مقاله نویسی

«مقاله» صورت فارسی کلمه «مقاله» عربی به معنی «گفتن» و از ریشه «قول» است و در اصطلاح نوشته ای در باره ی موضوعی خاص است و شامل انواع گسترده ای از نوشته های علمی، ادبی، انتقادی، مذهبی و غیره است.

برای نمونه یک مقاله ی پژوهشی می تواند درباره علت و انگیزه های مهاجرت روستائیان به شهر ها باشد و یا مقاله ای دینی می تواند در باره تأثیر ایمان به خدا و روز رستخیز در اخلاق فردی و اجتماعی باشد.

نخستین گام در نگارش مقاله انتخاب موضوع است. هر چیزی که ذهن و اندیشه و احساس و توجه ما را به خود معطوف دارد می تواند الهام بخش ما در نگارش مقاله باشد.

شیوه نگارش در انواع مقالات

شیوه بیان و انتخاب کلمه ها و اصطلاحات و ترکیب جمله ها در نثر مقاله ها و نوشته های مختلف متفاوت است. چنانکه نثر مقاله ها و نوشته های ادبی، تحقیقی، طنز و داستان نویسی یکسان نیست. از نظر هدف و روش شرح نیز نوشته ها و مقاله ها با هم متفاوت هستند.

1- نوشته های طنز

هدف اصلی در این نوع نوشته ها انتقاد است ولی این انتقاد آمیخته به شوخی و ریشخند و مسخره است و لحن گفتار صورت فکاهی و دلپذیر و خوشایندی دارد و گاهی مسائل به طور معکوس بیان می شود. طنز نویس به جای آن که رنج خویش را از نارسائی ها و ناروایی های جامعه به زبان پند و اندرز و یا شکوه ظاهر سازد در غالب مزاح عرضه می کند از این جهت طنز گیراترین و کوبنده ترین اثر انتخابی است. از قدما در آثار عیید زاکانی و سعدی و از متاخران در قطعات دهخدا نمونه هایی از نثر و نظم طنز می توان نام برد.

2- نوشته های تحقیقی و علمی

در نوشته های تحقیقی و علمی و استدلالی اساس کار بر پایه منطق و برهان استوار است نه تخیل و عاطفه. آشنایی و احاطه لازم نسبت به موضوع مورد بحث، دقت در پژوهش، امانت در نقل و گزارش، صحت عمل در تدوین و تلفیق مطالب، کوشش در استنتاج درست از لوازم و شرایط نوشته ها و مقاله های تحقیقی است.

3- نوشته های توصیفی و تشریحی

در نوشته های توصیفی و تشریحی در این نوع نوشته نویسنده توانا صحنه ها، زشتی ها و زیبایی های آن و یا حالات روحی قهرمانان را به گونه ای ترسیم می کند که خواننده یا شنونده می تواند آن صحنه ها را در ذهن خود ترسیم کند

4- ترجمه ها یا شرح احوال

در ترجمه ها یا شرح احوال نویسنده میکوشد با ذکر شرح حال و فهرست و نمونه های آثار و اخلاق و افکار شخص خطوط اصلی شخصیت او را به روشنی ترسیم نماید. نوعی از ترجمه و شرح حال ایراد خطابه در مرگ و یا محفل یادبود بزرگان هنر و دانش است. ساختن مرثیه و یا نوشتن مقاله رثائیه در مرگ بزرگان از قدیم در ایران معمول بوده اما بیشتر جنبه عاطفی دارد نه تحقیقی. مانند مرثیه ای که بیهقی در مرگ استاد خود بونصر مشکان نوشته است. اما از مدتی پیش این نوشته ها علاوه بر جنبه عاطفی، جنبه تحقیقی نیز پیدا کرده است مانند مقاله ای که سعید نفیسی در باره سید اشرف حسینی قزوینی نوشته است.

5- مقاله ها و نوشته های انتقادی

در مقاله ها و نوشته های انتقادی: در این نوع مقاله نویسنده برای ترویج معنویت، پیکار با مفاسد اخلاق و رذیلت ها، ارشاد جامعه به سوی ترقی و تکامل تقویت جس انسان دوستی، میهن دوستی و رشد فرهنگی، اجتماعی و سیاسی افراد جامعه از قلم خویش مدد می گیرد. درد ها و نکته های ضعف جامعه را بیان می کند و درمان ها و راه های چاره نشان می دهد. روش های نادرست حکومت و مدیریت را محکوم می کند و اصول و روش های صحیح تایید می کند. اگر انتقاد از کتاب یا نوشته ای است باید آن را با بی غرضی و بی طرفی کامل بررسی کرد و ضمن تشریح خطاها و عیب ها از محاسن و مزایای نوشته نیز گفت. انتقاد باید صحیح و سازنده باشد و نویسنده انتقاد باید از غرض ورزی و کینه توزی نسبت به افراد اجتناب کند.